

GŁOS PODGÓRZA

BIULETYN INFORMACYJNY
DZIELNICY XIII

/ STARE PODGÓRZE / ZABŁOCIE / KABEL / PŁASZÓW /
/ RYBITWY / PRZEWÓZ /

102 WYD. 3 / 2023

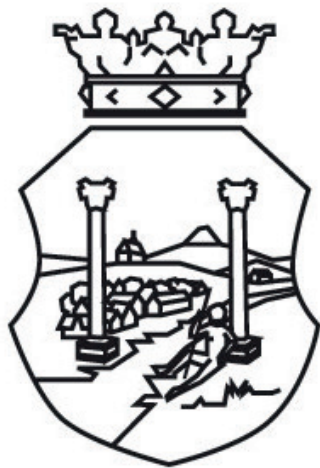
EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

ISSN 1428-9199

KONIEC KADENCJI SKŁANIA DO REFLEKSJI I PODSUMOWANIA

**BUDŻET OBYWATELSKI 2023, CZYLI MIESZKAŃCY
ZNÓW DECYDUJĄ!**

**PODGÓRSKA JESIEŃ KULTURALNA - PROGRAM
PĘKA W SZWACH**

DZIELNICA XIII PODGÓRZE

UCHWAŁY RADY DZIELNICY

Od ostatniego numeru „Głosu Podgórze” odbyły się trzy sesje na których Rada Dzielnicy przyjęła trzydzieści cztery uchwały.

Pozytywną opinię Rady uzyskał **Projekt i wykonanie oświetlenia chodnika – dojście do Przedszkola nr 57, ul. Kutrzeby w Krakowie – zadanie wieloletnie 2022-2023r.**

Rada **zaopiniowała również pozytywnie** przedstawiony projekt, dotyczący przygotowania **projektu i wykonanie oświetlenia drogi łączącej ul. Golikówka z Wałami Wiślanymi.**

Rada **zaopiniowała negatywnie** możliwość zbycia w trybie **bezpłatnym** części działki nr 87/7 o pow. 25 m² obr. 17 jedn. ewid. Podgórze położonej w rejonie ulicy Gumniska w Krakowie, w celu poprawy warunków zagospodarowania nieruchomości sąsiednich tj. działek nr 87/4 i 87/8 o łącznej pow. 615 m². Sprzedaż przedmiotowej nieruchomości mogłaby stać się precedensem do sprzedaży działek sąsiednich będących własnością Gminy Kraków tj. 86/2, 79/2, 78/2 obr. P-17. Nieruchomości te, tak jak działka nr 87/7 bezpośrednio graniczą z nieruchomością Gminy Kraków o pow. ok. 5,5 ha, na której znajduje się Park Rzeczný Ogród Płaszów. Zdaniem Rady Dzielnicy XIII Podgórze, Gmina nie powinna wyzbywać się nieruchomości położonych w takiej okolicy, które nie jako pojedyncza nieruchomość, ale kompleks działek mogą zostać zagospodarowane przez jednostkę miejską.

Pozytywnie zaopiniowano Zarządzenie Nr 1392/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 25 maja 2023 r. w sprawie **podziału na okręgi wyborcze Dzielnic Miasta Krakowa w wyborach do Rad Dzielnic Miasta Krakowa w 2023 r.** Członkowie Rady nie złożyli żadnych propozycji zmian zaproponowanego podziału.

Odpowiadając na liczne zgłoszenia mieszkańców borykających się z problemami w podłączeniu gospodarstw domowych do sieci kanalizacyjnej, Rada **zaopiniowała pozytywnie włączenie posesji numer 26 (działka nr 253, obr. 28 jedn. ewidencyjna Pod-**

górze) przy ul. Koziej **do sieci kanalizacji sanitarnej w ramach Programu inwestycyjnego dla dzielnic Krakowa pn. „Budowa Infrastruktury Sanitarnej (BIS)”**. Podobną opinie otrzymało także samo działanie dotyczące posesji nr 8 (działka nr 70/1, obr. 51 jedn. ewidencyjna Podgórze) przy ul. Gipsowej; 27 (działki nr 38/1, obr. 51 jedn. ewidencyjna Podgórze) przy ul. Gipsowej; b/n (działki nr 70/2, obr. 51 jedn. ewidencyjna Podgórze) przy ul. Gipsowej; 23 (działki nr 289, obr. 51 jedn. ewidencyjna Podgórze) przy ul. Łuczników; 21 (działki nr 290, obr. 51 jedn. ewidencyjna Podgórze) przy ul. Łuczników.

Rada Dzielnicy **zawnioskowała** do Wydziału Miejskiego Inżyniera Ruchu UMK o zmianę organizacji ruchu na **ul. Przewóz polegającą na usunięciu progu zwalniającego na wysokości budynku nr 29** ze względu na liczne wnioski mieszkańców. W okresie czasowej zmiany organizacji ruchu wybudowano rondo, które w znacznym stopniu poprawiło bezpieczeństwo na ww. ulicy.

Po raz kolejny pod obrady Rady Dzielnicy złożono **wniosek o przedłużenie lokalizacji dla Zjednoczonych Przedsiębiorstw Rozrywkowych S.A. na prowadzenie kasyna w budynku przy ul. Kalwaryjskiej 9-15, który jest użytkowany przez KS Korona 1919.** Członkowie Rady Dzielnicy na spotkaniu z obecnym Zarządem klubu uzyskali szczegółowe wyjaśnienia dotyczące rozwijania działalności sportowej klubu i jego aktualnej sytuacji finansowej – w kontekście ewentualnego wynajmu pomieszczeń dla kasyna i związanych z tym dochodów – i przychylni się do pozytywnego zaopiniowania ww. wniosku. Jednocześnie Rada Dzielnicy podkreśliła, iż do Rady nie wpływały skargi od lokalnej społeczności na działalność kasyna w tej lokalizacji. Rada Dzielnicy w dalszym ciągu podtrzymuje stanowisko sformułowane w wydanych w latach ubiegłych uchwałach w tej sprawie, iż budynek klubu sportowego nie jest najlepszą lokalizacją dla tej działalności. Niemniej jednak mając na względzie sytuację finansową klubu, którego obecne działania przyczyniają się do jej poprawienia, Rada w drodze wyjątku wydała opinię pozytywną przyjmując, iż będą to ostatnie lata funkcjonowania w tym miejscu kasyna.

GŁOS PODGÓRZA

Biuletyn Informacyjny Rady Dzielnicy XIII Podgórze
Wydawca: Rada i Zarząd Dzielnicy XIII Podgórze
Redaktor odpowiedzialny za wydanie: Jarosław Komorniczak
Redaktor prowadzący: Szymon Turcza-Jurczyński
Redaktor Naczelny: Szymon Toboła
Projekt graficzny i skład: Szymon Turcza-Jurczyński
Druk: Wydawnictwo-Drukarnia EKODRUK s.c.
Nakład: 2000 egz.

Rada Dzielnicy XIII Podgórze
Rynek Podgórski 1, pokój 12
tel. 12 656 62 25, tel./fax 12 423 55 29
e-mail: rada@dzielnica13.krakow.pl
www.dzielnica13.krakow.pl
facebook.com/DzielnicaXIIIPodgorze

Zapraszamy Mieszkańców do kontaktu w sprawie artykułów i nadsyłania tekstów! Zdjęcia prosimy przysyłać w osobnych plikach.

Rada Dzielnicy XIII Podgórze zwróciła się z prośbą do Prezydenta Miasta Krakowa o podjęcie rozmów z Prezydentem Gminy Miejskiej Będzin celem **przekazania działki przy ul. Koziej nr 208 obr. 28 jedn. ew. Podgórze na cele rekreacyjne przy Zalewie Bagry**, co jest zgodne z MPZP uchwalonym dla tamtego rejonu.

Rada zawnioskowała do Prezydenta Miasta Krakowa oraz Zarządu Budynków Komunalnych w Krakowie o **niesprzedawanie działek nr 409/4, 409/6, 409/7, 409/9, 409/10, 409/12, 409/13 przy ul. Zamoyskiego 42, na których znajdują się budynki byłej Podgórskiej Straży Pożarnej**. Budynki byłej straży pożarnej, powstałe na przełomie XIX i XX wieku, posiadają wiele wybitnych cech jako wyróżniający się element krajobrazu miejskiego na obszarze będącym w trefie buforowej obszaru wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. W związku z powyższym Rada Dzielnicy XIII Podgórze uznała, iż wszelkie działania dotyczące tego miejsca powinny być podejmowane z należytą rozważką i w konsensusie z wolą lokalnej społeczności, aby chronić przed zniszczeniem historyczną zabudowę dawnego miasta Podgórze.

Rada zawnioskowała również do Prezydenta Miasta Krakowa i Rady Miasta Krakowa o **wprowadzenie do Budżetu Miasta Krakowa na 2024 rok następujących zadań inwestycyjnych na terenie Dzielnicy XIII Podgórze:**

1. Przebudowa ul. Szafrana.
2. Realizacja projektu schodów przy ul. Śliskiej z 2023 r.
3. Budowa biblioteki przy ul. Stoszki.
4. Przebudowa ul. Płaszowskiej na odcinku od ul. Paproci do ul. Saskiej.
5. Rewitalizacja bulwarów wiślanych po stronie Podgórza.
6. Budowa zespołu szkolno-przedszkolnego w rejonie ul. Strażackiej.
7. Budowa przedszkola na os. Płaszów.
8. Modernizacja obiektów KS Płaszowianka.
9. Budowa tramwaju na os. Przewóz.
10. Kontynuacja rewitalizacji stadionu przy ul. Parkowej.
11. Przebudowa ul. Rybitwy zgodnie z dokumentacją projektową.
12. Przebudowa ul. Rącznej.
13. Realizacja budowy drogi Orawska Długosza (KDX.1) zgodnie z dokumentacją projektową.
14. Realizacja projektu odwodnienia Szkoły Podstawowej nr 65 przy ul. Golikówka zgodnie z projektem sfinansowanym przez Radę Dzielnicy XIII Podgórze.
15. Renowacja Kopca Krakusa.

Rada złożyła również wniosek do Prezydenta Miasta Krakowa oraz Wydziału Skarbu Miasta UMK o podjęcie działań mających na celu **wykupienie działki nr 260/6 obr. 15 jedn. ew. Podgórze i przekazania w dzierżawę KS Płaszowianka**. Działka stanowi naturalne dopełnienie Klubu Sportowego Płaszowianka oraz zwiększa możliwości inwestycji na cele sportowe.

W związku z potencjałem rozbudowy rejonu ul. Golikówka na cele mieszkaniowe, Rada złożyła wniosek do Prezydenta Miasta Krakowa oraz Wydziału Skarbu Miasta UMK o **zabezpieczenie terenów pod zielen publiczną zgodnie z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego obszaru „Rybitwy - Rejon ulicy Golikówka” poprzez wykupienie pod park publiczny części działek nr 33/2, 34, 36, 37, 38, 40/1, 40/2 oraz działek nr 35/4, 39 obręb P-20 a także części działek nr 171, 172/1, 172/2, 90/2, 90/1, 89, 85, 88, 87 oraz działek nr 86, 262/1 obręb P-21 przy ul. Golikówka.**

W TYM NUMERZE

KONIEC KADENCJI SKŁANIA DO REFLEKSJI I PODSUMOWANIA S.4

Dobiegła końca VIII kadencja Rady Dzielnicy XIII Podgórze. Ostatnia, uroczysta sesja zaplanowana jest na 14 listopada. Nadchodzi więc dobry moment, aby podsumować dotychczasowe prace rady oraz ocenić zaangażowanie naszych dzielnicowych samorządowców.

BUDŻET OBYWATELSKI 2023, CZYLI MIESZKAŃCY ZNÓW DECYDUJĄ! S.6

Znamy już pełną listę projektów, na które głosować można w tegorocznej edycji Budżetu Obywatelskiego. Głosowanie rozpocznie się już 22 września i potrwa do 6 października. Do dyspozycji mieszkańców jest 38 milionów złotych!

DOŻYŃKI NA PODGÓRZU S.7

W ostatnią niedzielę września (27.09), na terenie zielonym przy ulicy Łutnia na Przewozie odbyły się tradycyjne, miejskie dożynki. W tym roku były one wyjątkowe, gdyż Przewóz obchodził na raz coroczne Święto Plonów jak i 50. rocznicę przyłączenia do Krakowa.

PODGÓRSKA JESIEŃ KULTURALNA - PROGRAM PĘKA W SZWACH S.10

Zostawiając w tyle tęsknotę za latem, zapraszamy wszystkich krakowian i gości na powitanie jesieni w towarzystwie muzycznych gwiazd – m.in. zespołów Myslovitz oraz Püdeli, które odbędą się 24.09.2023 (niedziela) na Rynku Podgórskim!

KONKURS NA PROJEKT STRAŻNICY MIEJSKIEJ STRAŻY POŻARNEJ W PODGÓRZU. S.11

Początków miejskiej zawodowej straży pożarnej w Królewskim Wolnym Mieście Podgórzu należy upatrywać w uchwale Rady gminnej z 12 października 1882 roku. Przyjęto wtedy do pracy czterech „stałych ludzi” mających w czasie pożarów prowadzić akcję gaśniczą. I tak zaczyna się wyjątkowa historia.

HISTORIA MIEJSCA, W KTÓRYM DZIŚ STOI MOCAK S.13

W miejscu gdzie dziś stoi MOCAK pierwotnie znajdowała się fabryka Przemysłu Towarów Żelaznych L. Korngolda i J. Rosnera. Później powstała tu Fabryka Wytwarzania Żelaznych Jana Góreckiego. Radny Maciej Mieźian zaprasza na podróż do przeszłości wyjątkowego miejsca, w sercu „Trzynastki”.

KONIEC KADENCJI SKŁANIA DO REFLEKSJI I PODSUMOWANIA

Dobiegła końca VIII kadencja Rady Dzielnicy XIII Podgórze. Ostatnia, uroczysta sesja zaplanowana jest na 14 listopada. Nadszedł więc dobry moment, aby podsumować dotychczasowe prace rady oraz ocenić zaangażowanie naszych dzielnicowych samorządowców.

RADA DZIELNICY...

Na wstępie kilka słów przypomnienia, czym w realiach krakowskich jest Rada Dzielnicy. Jest to organ stanowiący i kontrolny. Organem wykonawczym jest Zarząd Dzielnicy. W skład Rady Dzielnicy wchodzi radni, powołani w wyborach bezpośrednich. Od 2018 r. wybory odbywają się co 5 lat (tyle czasu trwa kadencja samorządu, w latach 1998–2017 trwała 4 lata). Rada Dzielnicy XIII Podgórze liczy 21 radnych wybranych na pięcioletnią kadencję. Kadencja rady rozpoczyna się w dniu wyborów i upływa w dniu poprzedzającym następne wybory. Radni wybierają ze swego grona przewodniczącego Rady (w obecnej kadencji jest nim Szymon Toboła), wiceprzewodniczącego (Miroslaw Szczygiel) oraz 3 członków zarządu. Pracami Rady kieruje Przewodniczący wraz z Wiceprzewodniczącym.

KOMISJE...

Na pracę radnych dzielnicowych składają się następujące aktywności: udział w sesjach rady dzielnicy, udział w posiedzeniach komisji tematycznych rady, uczestniczenie w komisjach odbiorów

robót należących do zadań realizowanych w ramach środków wydzielonych do dyspozycji Dzielnicy. Rada Dzielnicy powołuje komisje stałe lub doraźne do określonych zadań, ustalając jednocześnie problematykę ich działania oraz skład osobowy. W podgórskiej radzie funkcjonuje 10 komisji stałych: komisja budżetowa, edukacji, zieleni i planowania przestrzennego, infrastruktury, mieszkaniowa i społeczna, praworządności i bezpieczeństwa, rewizyjna, sportu, informacji, kultury i promocji oraz komisja budżetu obywatelskiego i współpracy z organizacjami pozarządowymi. Szczególny status ma Komisja Rewizyjna, która kontroluje działalność Zarządu i występuje z wnioskiem o udzielenie bądź nieudzielenie mu absolutorium, po uprzednim przeanalizowaniu sprawozdania z wykonania budżetu. W uzasadnionych przypadkach, do określonych zadań Rada może powołać Komisję doraźną.

SESJE...

Liczby robią wrażenie. Grubo ponad pół tysiąca uchwał podjęła podczas pięciu lat kończąca pracę Rada Dzielnicy XIII Podgórze. Wrześniowa sesja powoli kończy pracę radnych VIII kadencji. Do tej pory jej członkowie spotykali się łącznie na 59 posiedzeniach, część z nich odbywała się w trybie hybrydowym tj stacjonarno-zdalnym, takich posiedzeń odbyło się 37. Radni podjęli 718 uchwał, w tym uchwały budżetowe, uchwały z zakresu planowania przestrzennego i zieleni, oświatowe, uchwały dotyczące infrastruktury oraz bezpieczeństwa. Wszystkie uchwały były wcześniej konsultowane na posiedzeniach komisji tematycznych. Przed nami jeszcze trzy sesje i pakiety kolejnych uchwał.

W przeciągu pięciu lat podgórscy radni wnioskowali do Prezydenta Miasta Krakowa oraz podległych mu jednostek organizacyjnych, w bardzo wielu sprawach istotnych dla mieszkańców

Foto: W. Maika, Kanonizacja Prezydenta Miasta Krakowa

a dotyczących między innymi: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru ulic Rydlówka i Rzemieślnicza, podjęcia działań mających na celu uchwalenie MPZP „Nowe Miasto”, zanegowania decyzji o sprzedaży Fortu nr 31 „Św. Benedykt”, podjęcia działań zmierzających do ochrony Kopca Krakusa przed dewastacją czy wprowadzenia do Budżetu Miasta Krakowa dużych zadań inwestycyjnych ważnych dla naszej Dzielnicy.

W upływającej kadencji było też kilka dużych uchwał mających na celu przygotowanie przestrzeni do rozwoju naszej dzielnicy. Radni wydali opinię do projektów sześciu Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego: „Zakole Wisły, obszaru „Bagry”, obszaru „Rejon ulicy Przewóz”, „Rejon ulic Nowohuckiej i Klimeckiego, obszaru „Rybitwy – Rejon ulicy Golikówka”, obszaru „Zabłocie - Zachód” czy obszaru „Rydlówka”, wprowadzając szereg uwag i wniosków istotnych z punktu widzenia interesu mieszkańców.

RADNI...

Członkowie Rady do chwili obecnej uczestniczyli łącznie w 525 posiedzeniach różnych komisji, podczas których rozpatrywali sprawy przekazywane przez radę, sprawy zgłaszane przez poszczególne jednostki miejskie jak i przez mieszkańców, przygotowywali projekty uchwał, przygotowywali opinię w sprawach przekazanych pod ich obrady.

Członkowie zarządu uczestniczyli w wielu ważnych debatach społecznych z mieszkańcami oraz w spotkaniach organizowanych przez jednostki miejskie. Podczas tych dyskusji poruszano sprawy, które niepokoją mieszkańców np.: zagospodarowanie terenu KL Płaszów, rewitalizacja terenu Parku Bednarskiego, zagospodarowanie Bagrów, koncepcji zagospodarowania terenów

KS Płaszowianka, przyszłości Fortu św. Benedykta, rewitalizacji schodów przy ul. Kalwaryjskiej. Ważnymi dla mieszkańców zagadnieniami w które aktywnie włączyli się członkowie zarządu oraz radni są te związane ze zmianą organizacji ruchu jak np. w rejonie Zalewu Bagry, w okolicy Kopca Krakusa czy przy zejściu z kładki Ojca Bernatka. Do końca kadencji pozostało około 85 dni. Nowych radnych podgórzanie wybiorą 10 grudnia. Nowa Rada powinna się zebrać jeszcze przed końcem roku, rozpoczynając IX kadencję lokalnego samorządu.

DOBRA WSPÓŁPRACA POPŁACA...

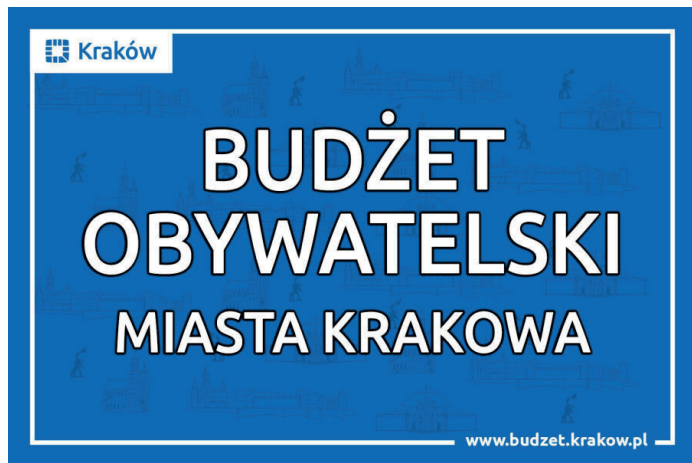
Aby skutecznie działać na rzecz mieszkańców niezbędna jest współpraca, dobra współpraca w zespole jakim jest rada dzielnicy oraz współpraca z radnymi miasta Krakowa. Od początku kadencji ta współpraca układała się bardzo dobrze. Bez niej realizacja wielu przedsięwzięć jak np. Rewitalizacja Parku Bednarskiego,

Zagospodarowanie terenu wokół Stawu Płaszowskiego czy Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 26 przy ul. Krasickiego 34, nie byłaby możliwa.

W planach na kolejne lata mamy między innymi: Budowa Przedszkola przy ul. Prokocimskiej oraz na os. Przewóz, Budowa biblioteki przy ul. Stoszki., Remont schodów przy ul. Śliskiej czy Przebudowa ul. Płaszowskiej. Tych zadań dzielnica nie jest i nie będzie w stanie zrealizować sama, muszą zostać wprowadzone do budżetu miasta. Potrzebne jest połączenie sił, zaangażowanie i porozumienie na linii członkowie Rady Dzielnicy – Radni Miasta. Przez pięć lat pokazaliśmy, że w naszym samorządzie nie ma miejsca na uprawianie polityki. Dobra współpraca to szacunek do drugiej osoby, akceptacja innych poglądów czy odmiennego stylu bycia. Jeżeli nie będzie z tym problemu, dobra współpraca przyniesie wymierne korzyści dla mieszkańców.

■ Iwona Praczyńska
Radna Dzielnicy XIII Podgórze

BUDŻET OBYWATELSKI 2023, CZYLI MIESZKAŃCY ZNÓW DECYDUJĄ!

Znamy już pełną listę projektów, na które głosować można w tegorocznej edycji Budżetu Obywatelskiego. Głosowanie rozpocznie się już 22 września i potrwa do 6 października. Do dyspozycji mieszkańców jest 38 milionów złotych!

INFORMACJE OGÓLNE

W X edycji budżetu obywatelskiego Miasta Krakowa na projekty zaplanowano łączną kwotę 38 000 000 zł. To suma, na którą składa się pula projektów miejskich, realizowanych na terenie całego Krakowa oraz projektów dzielnicowych, podzielonych na każdą z jednostek administracyjnych Krakowa. Kwota przeznaczona na realizację projektów o charakterze ogólnomiejskim w ramach budżetu obywatelskiego Miasta Krakowa wynosi 7 600 000 zł.

W 2023 roku mieszkańcy zgłosili 1142 propozycje zadań. Zweryfikowanych pozytywnie zostało 696 projektów, odrzuconych 272. Do 121 projektów nie dostarczono list poparcia, co oznaczało dyskwalifikację. Wycofanych z innych przyczyn oraz połączonych z innymi projektami zostało 53 zadań.

38 PROJEKTÓW DLA "TRZYNASTKI"

W edycji 2023 aż 38 projektów dotyczy bezpośrednio terenów Dzielnicy XIII. Są to:

- Sportowa dzielnica - współzawodnictwo sportowe dla dzieci i młodzieży szkół i przedszkoli, a także dorosłych i całych rodzin;
- Bezpieczniej na Kablu - zwiększenie liczby patroli Policji na terenie Dzielnicy z uwzględnieniem osiedla Kabel;
- Ogrody deszczowe dla Płaszowa i Starego Podgórze;
- Remonty i modernizacja asfaltowych boisk wielofunkcyjnych;
- Stworzenie Tajemniczego Ogrodu „Pod Skałą”;
- Instalacja tablicy informacyjnej - Julag I Płaszów;
- Stworzenie wyjątkowego miejsca - Punkt widokowy przy ul. Krzemionki;
- Stworzenie Zielonego Skweru „Ptasi Zagajnik” przy ul. Myśliwskiej – 2 etap
- Stworzenie Zielonego Skweru przy Bagrowej;

- Stworzenie placu zabaw nad Wilgą w rejonie ul. Kobie-rzyńskiej i Rydlówka
- Posadzenie 100 drzew dla Dzielnicy XIII;
- Stworzenie infrastruktury dla zwierząt - dostęp do świeżej wody dla czworonogów i ich właścicieli;
- Organizacja wiosennego święta osiedla Kabel;
- Pingpongowy Płaszów, czyli bezpłatne zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych przez cały rok;
- Czyste powietrze na Podgórzu - czas na mchofiltr!
- Budowa placu zabaw na Parkowej 2.0
- Skuteczna pomoc, młodzi ratownicy, czyli wyposażenie w sprzęt strażacki Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej oraz zakup pojazdu wielozadaniowego;
- Poznaj swoją dzielnicę! Zwiedzanie Muzeum Podgórze przez młodzież z Dzielnicy;
- Zagraj jak za dawnych lat! Organizacja dzielnicowego turnieju piłki nożnej;
- Ławki Leżaki Gry podwórkowe na Zielonym Skwerze przy Lipskiej;
- Bezpłatne zajęcia dla mieszkańców dzielnicy XIII Podgórze „Tanecznym Krokiem”;
- Instalacja nowych latarni i zieleni na terenie od Smolki do Matecznego!
- Podgórski ogródek na placu targowym - infrastruktura i zieleni;
- Stworzenie Sceny Plenerowej przy Centrum Kultury Podgórze Klub Przewóz;
- „Zielono Mi!!! oraz wokół Nas!” (kontynuacja projektu Zielone Serce Podgórze);
- Bezpłatny wstęp na spektakle dla dzieci i dla dorosłych oraz warsztaty w Teatrze KTO;
- Powiększenie Parku Stacja-Wisła;
- Organizacja bezpłatnych zajęć dla mieszkańców - pilates i zajęcia nordic walking
- Klub Seniora na Kablu;
- Stworzenie miejsca przy ZSP nr 15, które będzie dawało uczniom i uczennicom szkoły możliwość przeprowadzenia lekcji w plenerze czyli „Spotkania pod chmurką”;
- Zakup sprzętu sportowego do rozwijania pasji żeglarskiej wśród dzieci i młodzieży dla Horn Kraków;
- Oj będzie, będzie kołęda - czyli koncert kołęd i pastorałek w Dzielnicy
- Zielona brama Józefińskiej - Powiększenie i zagospodarowanie terenu zielonego u zbiegu ulic Józefińskiej i Limanowskiego;
- Stworzenie Parku Kieszonkowy przy ul. Zabłocie;
- Umieszczenie w wybranych punktach Starego Podgórze reprodukcji starych fotografii - „Dawno temu w Podgórzu...”;
- Utworzenie kompleksowo wyposażonej sali przeznaczonej do zabawy, nauki, terapii i stymulacji neurosensorycznej dzieci, młodzieży i osób starszych mieszkających w dzielnicy XIII.- Twój Umysł - Twoja Siła!;
- Wymiana obecnej fontanny na nową zaprojektowaną w oparciu o sugestie mieszkańców- Nowa fontanna na Rynku Podgórskim;
- Zakup nowości wydawniczych dla dorosłych, dzieci i młodzieży, w tym audiobooków do Filii nr 46 Biblioteki Kraków.

W tym miejscu warto zachęcić każdego do zapoznania się z pełnymi opisami projektów, które z przyczyn praktycznych nie sposób umieścić w tym numerze. Projekty prezentowane są w trakcie

spotkań z mieszkańcami, które we wrześniu odbędą się między innymi w „Trzynastce”. Pełny katalog projektów miejskich i dzielnicowych z opisami, zdjęciami i wydatkami składowymi dostępny jest na stronie internetowej programu pod adresem www.budzet.krakow.pl/projekty2023

ZNAMY ROZKŁAD JAZDY

Kolejne miesiące zapowiadają się dla organizatorów Budżetu Obywatelskiego w Krakowie intensywnie. Najważniejsze daty tej jesieni w kontekście naboru to 22 września i 30 października. 22 września rozpoczyna się głosowanie na projekty, które potrwa do 6 października. Czasu nie ma więc wcale tak wiele. 30 października 2023 roku to data ogłoszenia wyników głosowania i zwycięzców. Następnie, najpóźniej do 15 listopada zwycięskie propozycje zostaną oficjalnie zatwierdzone.

MAŁY JUBILEUSZ W TLE EDYCJI 2023

10 lat Budżetu Obywatelskiego w Krakowie składania do drobnego podsumowania, które na tegorocznej konferencji zapowiadającej głosowanie wykonali przedstawiciele Miasta Krakowa. W ramach 10 lat budżetu obywatelskiego łączna kwota przeznaczona na realizację wynosi 227 000 000 złotych (dwieście dwadzieścia siedem milionów złotych). Na projekty dzielnicowe wydatkowano łącznie prawie sto pięćdziesiąt milionów, a na projekty ogólnomiejskie przeznaczono niemal siedemdziesiąt osiem milionów. Każda złotówka rozdysponowana została zgodnie z wolą głosujących mieszkańców Miasta.

Co ciekawe, w trakcie 9 poprzednich edycji Dzielnica XIII zrealizowała na swoim terenie projekty o łącznej wartości 10 milionów 900 tysięcy złotych. Ten fakt plasuje „Trzynastkę” w ścisłej czołówce obok Dzielnicy XVIII Nowa Huta - 11 milionów złotych oraz Dzielnicy IV Prądnik Biały - 11 milionów 500 tysięcy złotych. Liderem dzielnicowego zestawienia jest Dzielnica VIII Dębniki z kwotą 11 milionów 700 tysięcy złotych wydaną na projekty dzielnicowe.

BUDŻET WIDOCZNY NA KAŻDYM KROKU

Inicjatywa BO jest od początku tworzona z myślą o jednej tylko grupie społecznej - mieszkańcach Miasta i Dzielnicy. Każdą edycję poprzedzają konsultacje społeczne i serie spotkań, od niedawna także w formie webinarów. Warto zapowiadając głosowanie w edycji 2023 zwrócić uwagę na fakt, że trudno w trakcie spaceru po „Trzynastce” nie natrafić na przynajmniej jeden efekt wcześniejszych edycji programu. Budżet Obywatelski w poprzednich latach wsparł lub umożliwił przeprowadzenie takich zmian jak na przykład kompleksowa rewitalizacja Stadionu Korona, utworzenie skwerów i terenów zielonych przy Lipskiej, pięknego parku przy ulicy Wadowickiej czy chociażby rewitalizację terenów w okolicy Zalewu Bagry (i to wielokrotnie, z prawie każdej strony). Budżet Obywatelski to także inwestycje w bezpieczeństwo, takie jak rozmieszczenie na terenie całego miasta urządzeń umożliwiających udzielenie pierwszej pomocy i urządzeń do pomiaru i monitoringu zanieczyszczenia powietrza. Na terenie Dzielnicy XIII beneficjentami poprzednich edycji byli między innymi strażacy Ochotniczej Straży Pożarnej, którzy mogli za fundusze od mieszkańców zaktualizować swój sprzęt ratowniczy. Opisywany w tym numerze event - czyli Dożynki na Przewozie to także przykład wsparcia ze środków Budżetu Obywatelskiego. Kwota 100 tysięcy złotych pozyskana na podstawie projektu Radnego Andrzeja Radwana bezpośrednio przyczyniła się do sukcesu i skali tegorocznych obchodów Święta Plonów. Podobnie inny element tego wydania „Głosu Podgórze”, czyli Podgórska Jesień Kulturalna, która również realizowana jest w ramach projektu BO - (BO. D13.18.22 Po-covidowa integracja społeczna). Warto więc na koniec zachęcić każdego mieszkańca do udziału w głosowaniu na projekty, które bezpośrednio wpływają na naszą Małą Ojczyznę.

■ Szymon Turcza

ŚWIĘTO PLONÓW NA PRZEWOZIE!

W ostatnią niedzielę września (27.09), na terenie zielonym przy ulicy Łutnia na Przewozie odbyły się tradycyjne, miejskie dożynki. W tym roku były one wyjątkowe, gdyż Przewóz obchodził na raz coroczne Święto Plonów jak i 50. rocznicę przyłączenia do Krakowa.

PROGRAM PĘKAŁ W SZWACH

Jak w rozmowie z redakcją podkreśla Radny Andrzej Radwan, ta uroczystość ma w wielowiekową tradycję. Zgodnie z przyjętym zwyczajem, każdego roku obchodzi się je również w prawobrzeżnej części Krakowa – mieszkańcy Podgórze wraz z przedstawicielami lokalnych władz oraz gośćmi wspólnie dziękują za owocne żniwa i uczestniczą w zabawie. Dożynki organizowane dla mieszkańców Krakowa mają w swojej ofercie coś dla każdego.

W tym roku nie było inaczej - w programie wydarzenia znalazły się elementy takie jak tradycyjny korowód dożynkowy czy występy młodzieży z krakowskich placówek edukacyjnych (ze Szkół Podstawowych nr 65 i 13). Wspólne świętowanie poprzedziła do tego uroczysta msza święta w kościele pw. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny (przy ul. Półłanki 100). Po jej zakończeniu barwny korowód dożynkowy przeszedł na teren zielony przy ul. Łutnia, by aż do późnych godzin wieczornych świętować na koniec lata. W trakcie święta obecni byli przedstawiciele Rady Dzielnicy XIII Podgórze na czele z Przewodniczącym Szymonem Tobołą, Radnym Jackiem Bednarzem, Radnym Andrzejem Radwanem czy Radną Iwoną Praczyńską. W części oficjalnej głos zabrał także Prezydent Miasta Krakowa Jacek Majchrowski.

W dożynkowym programie znalazła się moc atrakcji dla najmłodszych. Wśród nich znalazły się zabawy i animacje, wesołe miasteczko oraz konkursy z nagrodami. Strażacy z OSP Przewóz nie zawiedli, i po raz kolejny zaprezentowali swój wóz oraz sprzęt gaśniczy. Z wydarzenia zadowoleni mogą być także miłośnicy gastronomii, bo dożynkowi goście mogli poczęstować się między innymi wojskową grochówką, ciastami czy przysmakami z tradycyjnego grilla.

WYJĄTKOWI GOŚCIE

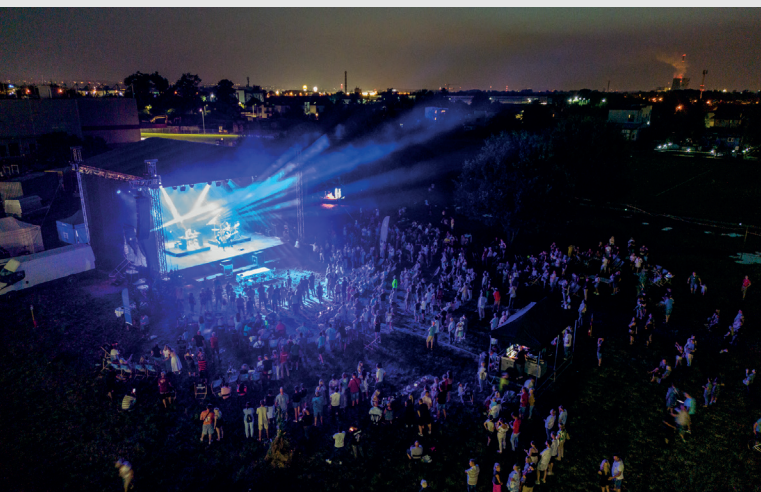
Tegoroczne Dożynki to wyjątkowe występy i goście, których nie powstydziliby się żaden festiwal muzyczny w tym kraju. Mieszkańcy, którzy spędzali popołudnie na Przewozie mogli na żywo zobaczyć koncerty legendarnego zespołu KOMBI Łosowski, Jakuba Prachowskiego, Ahaju Fusion Boliwia i zespołu wokально-instrumentalnego Retro, a także biesiadę muzyczno-taneczną z zespołem Premium.

BOHATEROWIE I WSPARCIE BUDŻETU OBYWATELSKIEGO

Dożynki to w Dzielnicy XIII tradycja i stały punkt w kalendarzu. Nie zmienia to jednak faktu, że co roku mają one swoich wyjątkowych bohaterów, którzy przygotowują ofertę dla mieszkańców. W tym roku organizacji wydarzenia podjęły się Centrum Kultury Podgórze wspólnie z Radą Dzielnicy XIII. Uroczystość wsparli partnerzy tacy jak Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Ochotnicza Straż Pożarna Przewóz, Jednostki Ratowniczo-Gaśnicze nr 2 i 4 w Krakowie czy Portal Kraków.pl. W roku 2023 Święto organizowane zostało przy wsparciu w ramach budżetu obywatelskiego miasta Krakowa (projekt BO.D13.25/22 „Jedyne dożynki w Krakowie na osiedlu Przewóz”). 100 tysięcy złotych pozyskane z funduszy Budżetu Obywatelskiego pozwoliło na sprowadzenie do Krakowa wyjątkowych gości i stworzenie profesjonalnej infrastruktury dla całego wydarzenia. Autorem projektu BO był Radny Andrzej Radwan, który od lat poświęca mnóstwo energii i uwagi organizacji Święta Plonów w Dzielnicy XIII. Na zakończenie warto w imieniu całej Rady Dzielnicy XIII podziękować wszystkim, którzy przyczynili się do realizacji wydarzenia w ostatnią niedzielę września. Rada dziękuje partnerom Dożynek, sponsorom oraz mieszkańcom, którzy licznie przybyli i sprawili, że wszyscy spędziliśmy tę niedzielę w znakomitej atmosferze.

■ Szymon Turcza

■ fot. Centrum Kultury Podgórze

24.09.2023/NIEDZIELA

Powitanie jesieni na **Rynku Podgórskim**

godz. 17.15

PÜDELSI

PODGÓRSKA JESIEŃ KULTURALNA

20-23.09.2023/ŚRODA-SOBOTA

- koncerty i wieczory muzyczno-filmowe
- spotkanie poetyckie
- wieczór wspomnień
- dancing
- gra terenowa dla rodzin
- wystawa zdjęć

Obowiązują bezpłatne wejściówki.

Więcej na: **ckpodgorza.pl**

- godz. 15.00 | Występ Big Bandu Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. B. Rutkowskiego
- godz. 16.00 | Koncert zespołu Elokwencja
- godz. 17.15 | Koncert zespołu **PüdelSi**
- godz. 18.35 | Foreman/Drzewiecki – „Podgórskie Tango”
- godz. 19.00 | Koncert zespołu **Myslovitz**

WSTĘP WOLNY

godz. 19.00

MYSLOVITZ

CENTRUM KULTURY PODGÓRZA • INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

ORGANIZATORZY:

**CENTRUM
KULTURY
PODGORZA**

DZIELNICA XIII
PODGÓRZE

SPONSOR:

**KRAKOWSKIE
cht**

DARCZYŃCA:

Bryksy 40 lat
budująca pewność

Wydarzenie jest realizowane
w ramach Budżetu Obywatelskiego
Miasta Krakowa na 2022 r. BO.D13.18/22
„Po-covidowa integracja społeczna”

PODGÓRSKA JESIEŃ KULTURALNA 2023

Zostawiając w tyle tęsknotę za latem, zapraszamy wszystkich krakowian i gości na powitanie jesieni w towarzystwie muzycznych gwiazd – m.in. zespołów Myslovitz oraz Püdeli, które odbędzie się 24.09.2023 (niedziela) na Rynku Podgórskim!

MOC KULTURALNYCH ATRAKCJI PRZY SOKOLSKIEJ 13

Wielki finał poprzedzą cztery dni pełne rozmaitych atrakcji: od koncertu operetkowego i wieczorów muzyczno-filmowych, przez spotkania poetyckie, czy grę terenową dla rodzin, po dancing w dawnym stylu (20-23.09/środa-sobota). A wszystko to, w ramach tegorocznej edycji Podgórskiej Jesieni Kulturalnej, organizowanej przez Centrum Kultury Podgórze i Dzielnicę XIII Podgórze. Wstęp na koncerty plenerowe jest wolny, na wydarzenia organizowane w CKP, przy ul. Sokolskiej 13 obowiązują bezpłatne wejściówki.

Rozpocniemy we środę 20 września, o godz. 18.00 koncertem operetkowym zatytułowanym „Zakochaj się w jesieni” (Centrum Kultury Podgórze, ul. Sokolska 13, Sala widowiskowa). Jedną z najwybitniejszych polskich solistek operowych Bożena Zawisła-Dolny oraz znany polski tenor Witold Wrona wykonają najpiękniejsze arie i duety z operetek i musicali (m.in. z „Księżniczki czardasza” Imre Kálmána, „Wesołej wdówki” Franza Lehára, czy „Skrzypka na dachu” Jerry’ego Bocka) oraz przeboje z okresu międzywojennego. Na fortepianie akompaniować im będzie Re-

nata Żelobowska Orzechowska, która poprowadzi również to wydarzenie. Na koncert obowiązują bezpłatne wejściówki.

Drugi dzień Podgórskiej Jesieni Kulturalnej upłynie pod znakiem ciekawych spotkań z Podgórzem w tle. O godz. 16.00 zapraszamy na podwieczorek pod hasłem „Opowieść o naszych sąsiadkach”, podczas którego wspólnie będziemy przywoływać najciekawsze wspomnienia z podgórzanek w roli głównej. Potem (o godz. 18.00) w ramach „Literackiego Podgórza”, będzie można spotkać się z podgóorskimi twórczyniami i twórcami – poetkami Martą Mazurkiewicz-Stefańczyk i Magdaleną Węgrzynowicz-Plichtą oraz gitarzystą Markiem Jaczyńskim, który da krótki koncert. Obydwa wydarzenia odbędą się w Centrum Kultury Podgórze przy ul. Sokolskiej 13, na I piętrze, w Sali kominkowej. Ciekawe propozycje można też znaleźć w programie przewidzianym na dzień trzeci i czwarty. W piątek (22.09) przed południem dzieci i młodzież zaprosimy do udziału w grze terenowej pod

hasłem „Podgórze obiecane” (start godz. 10.00, sprzed budynku CKP, przy ul. Sokolskiej 13), a popołudniową porą, o godz. 17.00 dorosłym i seniorom proponujemy filmowo-muzyczny wieczór z kulturą romską, pod hasłem „Jak własne serce kocham ogień” (CKP, ul. Sokolska 13, Sala widowiskowa na parterze). W sobotę (23.09, godz. 17.00) przyjdzie pora na amatorski spektakl z dreszczykiem, zatytułowany „Morderstwo w Podgórzu? To takie łatwe!”, w wykonaniu pracowników Centrum Kultury Podgórza, zaprzyjaźnionych artystów oraz młodzieży uczęszczającej na zajęcia w CKP (ul. Sokolska 13, parter, korytarz). Również w sobotę, o godz. 18.30, na Rynku Podgórskim odbędzie się wydarzenie plenerowe „Dziś jest POJUTRZE. Harcerstwo w służbie Bogu i Polsce”, współorganizowane przez Towarzystwo Projektów Edukacyjnych (w programie m.in. projekcja filmu „Dziś jest Pojutrze”, w reż. Michała Szymanowicza oraz koncert). Trzecim i ostatnim elementem sobotniego programu będzie – zaplanowany na godz. 19.00 – „Dancing w danym stylu”, czyli muzyczno-taneczna zabawa z DJ-em, w rytmie piosenek z lat 50. i 60. XX w. (CKP, ul. Sokolskiej 13, I piętro, Sala kominkowa).

Na wszystkie wydarzenia w ramach Podgórskiej Jesieni Kulturalnej odbywające się w budynku Centrum Kultury Podgórza przy ul. Sokolskiej 13 obowiązują bezpłatne wejściówki. Można je odbierać w Punkcie Informacyjnym CKP (ul. Sokolska 13, parter) od 11.09.2023 r., od godz. 9.00. Liczba wejściówek jest ograniczona.

IKONY POLSKIEGO ROCKA NA RYNKU PODGÓRSKIM

Jak co roku, finał Podgórskiej Jesieni Kulturalnej odbędzie się na Rynku Podgórskim (24.09/niedziela, godz. 15.00-21.00). Najpierw (godz. 15.00) na plenerowej scenie zaprezentuje się Big Band Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. B. Rutkowskiego. Potem (godz. 16.00), wystąpi trio Elokwencja, w składzie: Ela Kulpa (wokal), Jerzy Kulawik (wokal, saksofon, klarnet) oraz Jarema Pogwizd (piano) – wykonując najsłynniejsze standardy jazzowe, największe przeboje Luisa Armstronga, Amy Winehouse oraz klasyki z repertuaru Kabaretu Starszych Panów. Kwadrans po godz. 17.00 estradą zawładną niepokorni rockmani rodem z Podgórza, znani z unikatowego brzmienia i społecznie zaangażowanych tekstów, czyli Püdeli. Zespół wystąpi w składzie: Piotr Forys – wokal, Tomek Dominik – perkusja, Piotr Lewicki – gitary, Sławek Wesołowski – bass. Będą największe przeboje grupy, jak „Uważaj na niego”, „Kocham Się”, „Samba Mamba”, czy „Rege – Kocia muzyka” oraz utwory z najnowszej płyty zespołu „Ciemna Strona”, m.in.: „Tango Spizowy Ratler” oraz „Pudel z Gwadelupy”. A na koniec wisienka na muzycznym torcie, czyli koncert Myslovitz – jednego z najważniejszych rockowych zespołów na polskiej scenie muzycznej.

Wstęp na muzyczne powitanie jesieni na Rynku Podgórskim jest wolny. Wydarzenie to jest realizowane w ramach budżetu obywatelskiego miasta Krakowa (BO.D13.18.22 Po-covidowa integracja społeczna).

■ Przemysław Walaszczyk
Rzecznik Prasowy, Kierownik Działu Marketingu i PR
Centrum Kultury Podgórze

KONKURS NA PROJEKT STRAŻNICY MIEJSKIEJ STRAŻY POŻARNEJ W PODGÓRZU

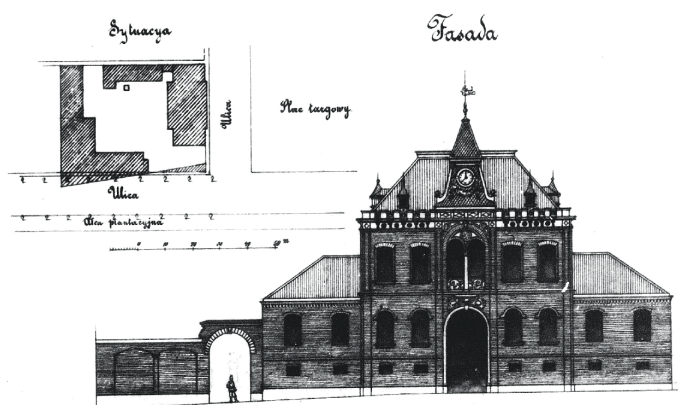
Początków miejskiej zawodowej straży pożarnej w Królewskim Wolnym Mieście Podgórzu należy upatrywać w uchwale Rady gminnej z 12 października 1882 roku. Przyjęto wtedy do pracy czterech „stałych ludzi” mających w czasie pożarów prowadzić akcję gaśniczą. I tak zaczyna się wyjątkowa historia.

Rada gminy upoważniła wtedy jednocześnie komisję pożarną do zakupu wozu rekwizytowego oraz sprzętu gaśniczego do użytku straży pożarnej. Już od samego początku swojego istnienia podgórska straż borykała się z kłopotami lokalowymi. Należący doń sprzęt gaśniczy przechowywany był pierwotnie w pomieszczeniach szkoły przy ulicy Kościelnej 152 (w tzw. Darwarowce). Chcąc temu zaradzić, władze miasta zaprosiły w roku 1889 trzech projektantów do wykonania konkursowych projektów strażnicy pożarnej w Podgórzu. Byli nimi Władysław Rausz, Stanisław Serkowski i Stanisław Świerzyński. Ocenę projektów konkursowych zlecono cenionym krakowskim architektom – Tadeuszowi Stryeńskiemu i Józefowi Saremu.

Budynek strażnicy miał być zlokalizowany przy plantach miejskich, co doskonale prezentuje plan sytuacyjny na jednym z projektów konkursowych. Każdy z projektantów przedstawił do konkursu projekt pokazujący jedną elewację budynku wraz z rzutami poszczególnych kondygnacji. Dodatkowo do nadesłanych rysunków Serkowski i Świerzyński załączyli dość obszerne opisy, natomiast Rausz przesłał jedynie krótki kosztorys budowy. Z niewiadomych przyczyn żaden z nadesłanych do oceny projektów nie doczekał się realizacji, a strażnicę ostatecznie umieszczono przy ulicy Adama Mickiewicza (obecnie Zamoyskiego 42). W tym to celu nabyto od Floriana Nowackiego parterowy budynek mieszkalny, który przebudowano, dostosowując go do potrzeb podgórskiej straży pożarnej.

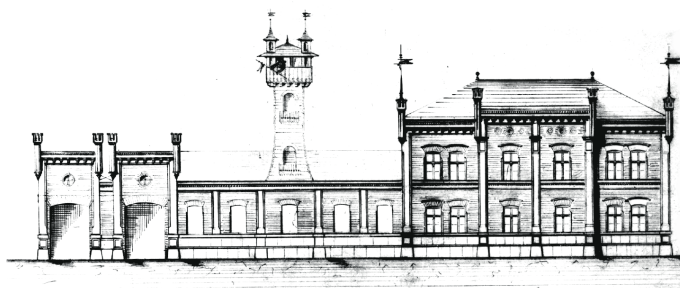
Wspomniane powyżej projekty konkursowe są o tyle interesujące, że każdy z nich prezentuje całkowicie odmienne podejście do rozwiązania układu funkcjonalno-przestrzennego projektowanej strażnicy. Podstawę do ich opracowania stanowiły wytyczne określone przez komisję utworzoną w celu zajęcia się budową strażnicy. 28 czerwca 1889 roku określiła ona wytyczne dla potrzeb omawianego konkursu. Wymagano w przyszłej strażnicy była stajnia na 10 par koni. Oczekiwano aby w remizie było miejsce na 4 sikawki, 10 beczkowsów, 1 wóz rekwizytowy, 3 powozy, 7 wozów gospodarczych, 1 drabinę mechaniczną oraz wszelkie przyrządy pożarnicze jak węże, wiaderka itp. Ponadto na strażnicy miały się znaleźć mieszkanie dla 6 strażaków, mieszkanie dla brand mistrza (pokój z kuchnią), mieszkanie dla ogrodnika oraz 5 parobków. Dla stałego posterunku miało być osobne pomieszczenie w którym non stop dyżurowali by gotowi w każdej chwili wyruszyć do pożaru strażacy. Całość miały uzupełniać skład na łódzie, kuźnia, sala do ćwiczeń gimnastycznych na gimnastykę, studnia i skład węgla.

Projekt Władysława Rausza. Całość zabudowy okalająca wewnętrzny dziedziniec pod względem funkcjonalnym podzielona została na cztery elementy: piętrowy budynek biurowo-mieszkalny, parterowy budynek mieszkalny, parterowe zabudowania stajenne, parterowe remizy na sprzęt pożarniczy. Zabudowania w jednym z narożników działki uzupełniono murem. W budynku biurowo-mieszkalnym parter podzielono funkcjonalnie na dwie

Projekt konkursowy na budowę strażnicy dla k. Miasta Podgórze (fragment) autorstwa Władysława Rausza – plan sytuacyjny i elewacja frontowa; w zbiorach ANK.

części przestrzenią biegnącej po poprzecznej osi budynku sieni wjazdowej. Po jednej jej stronie projektant umieścił sześć jednoizbowych mieszkań dla strażaków. Po stronie przeciwnej znalazły się: dwuizbowe biuro straży, obszerna sala pogotowia pożarnego, wychodki i klatka schodowa prowadząca na piętro. Do każdej z części miano wchodzić bezpośrednio z sieni wjazdowej. Dodatkowo do mieszkań strażaków prowadziło boczne wejście z dziedzińca. Również sala pogotowia pożarnego 5 posiada dodatkowe wejście prowadzące bezpośrednio na dziedziniec strażnicy. Ułatwić miało ono, w razie alarmu, szybkie dostanie się pełniących dyżur strażaków do stajni i remizy. Na piętrze tego budynku zlokalizowane zostało dwuizbowe mieszkanie miejskiego ogrodnika i trzyizbowe mieszkanie brand mistrza oraz wspólny dla obu mieszkań wychodek. Kolejny obiekt, bezpośrednio przylegający do tego opisanego powyżej, to parterowy budynek mieszkalny dla „parobków”. W jego skład wchodziły trzy mniejsze i jedna większa izba mieszkalna. Zaraz za mieszkaniami znajdują się skład na owies i stajnia dla sześciu koni. Pozostałe pomieszczenia umieszczono w parterowych zabudowaniach posiadających kształt litery L, stanowiących dwa boki dziedzińca projektowanej strażnicy. Znalazło się w nich miejsce na dużą stajnię dla 15 koni, kuźnię oraz pomieszczenia na sprzęt strażacki. W jednym pomieszczeniu planowano pomieścić beczkowsy i łódzie, w kolejnych sikawki i „rekwizyta”, „wozy gospodarskie” i powozy. W pobliżu budynku mieszkalnego dla służby zlokalizowano studnię.

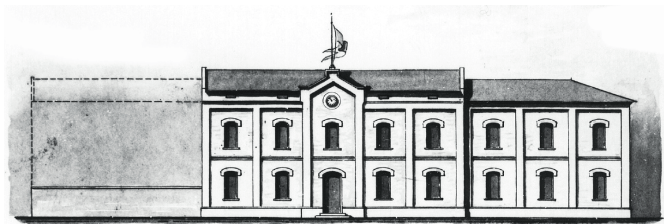
Projekt zabudowań Straży pożarnej w Podgórzu (fragment) autorstwa Stanisława Serkowskiego – elewacja frontowa; w zbiorach ANK

Projekt Stanisława Serkowskiego. W tym przypadku zabudowania szerszej niż w projekcie Rausza wypełniają przeznaczony pod budowę teren. Mimo to całość obiektu również została podzielona na strefy funkcjonalne. Pierwszą stanowi piętrowy

budynek mieszkalny. Jego pater miały zajmować oprócz pięciu mieszkań dla „parobków”, mieszkanie strażaka-kowala z przylegającą do niego kuźnią, wspólne wychodki i klatka schodowa prowadząca na piętro. Na piętrze natomiast umieszczono, obok mieszkań dla brandmistrza, strażaków i ogrodnika, kancelarię dla brandmistrza i węzeł sanitarny.

W sąsiednim zespole parterowych budynków zlokalizowano niewielkie pomieszczenie pogotowia pożarnego. Pomiędzy nim a budynkiem mieszkalnym zaprojektowano sień wjazdową prowadzącą na niewielki dziedziniec. Dalej znalazła się, przylegająca do izby pogotowia, remiza na pojazdy gaśnicze, połączone ze stajniami dla koni. Remiza w rzucie miała kształt litery L i była podzielona na dwie strefy. W pierwszej miały stanąć, jeden za drugim, „wóz rekwizytowy”, „sikawka wielka” i cztery beczkowozy. Pojazdy ustawione miały być przodem do bramy wyjazdowej. Bezpośrednio przed nią wydzielono „zaprzęgalsnię” 7, połączoną komunikacyjnie z pomieszczeniem pogotowia.

Całość rozplanowania pozwala przypuszczać, że ta część remizy miała być przeznaczona na pojazdy, które w pierwszym rzucie chciano wysłać się do pożaru. Ewidentnie autor projektu starał się przez takie rozwiązanie zapewnić możliwość jak najszybszego podjęcia akcji gaśniczej. Niejako w opozycji do powyższego rozwiązania znajduje się druga remiza. Pojazdy w niej ustawiono stosunkowo ciasno. Dwukołowa „sikawka mniejsza” i beczkowozy skierowane są, co prawda, przodem do bramy wyjazdowej, ale chcąc je zaprzęgnąć w konie, należałoby je wyprowadzić na ulicę. Całości zabudowań dopełniają powozownia, drewniana otwarta szopa na łodzie i wzniesiona ponad nią niewielka, drewniana wieża obserwacyjna.

Szkic do projektu strażnicy pożarnej dla krol: Miasta Podgórze (fragment) autorstwa Stanisława Świerzyńskiego – elewacja frontowa; w zbiorach ANK

Projekt Stanisława Świerzyńskiego. Również tutaj mamy do czynienia z wyraźnym strefowaniem poszczególnych funkcji. Już na pierwszy rzut oka widać, że ze wszystkich nadesłanych na konkurs projektów ten jest najbardziej dopracowany. Podobnie jak w przypadku poprzednich rozwiązań, i tym razem głównym elementem jest jednopiętrowy budynek. Tym razem znacznie większy, zajmujący bowiem praktycznie dwa boki działki pod zabudowę, mający rzut w kształcie litery L. Parter tego budynku przeznaczony był na dwuizbowe mieszkanie kaprała straży, jednoizbowe mieszkanie ogrodnika, „izbę pogotowia pożarnego”, pomieszczenie na przechowywanie uprzęży i przyborów, dwóch stajni (jednej na sześć, drugiej na dwa konie), klatki schodowej, wychodków oraz umieszczonych prostopadło do tego budynku remiz na pojazdy pożarnicze. Remiza składała się z osobnych pomieszczeń na cztery sikawki, wóz rekwizytowy, cztery beczkowozy do pogotowia pożarnego. Potem umieszczona była sień wjazdowa prowadząca na dziedziniec. Za nią kolejna remiza, tym razem z oddzielnymi pomieszczeniami na sześć beczkowozów wraz z drabiną mechaniczną i powozy. Każdy z pojazdów miał własną bramę, przez którą można było nim wyjechać bez-

pośrednio na ulicę. Drugie piętro budynku zajmowało dziewięć izb mieszkalnych dla strażaków, dwuizbowe mieszkanie brandmistrza i kuchnia. Całości dopełnia osobliwie usytuowany węzeł sanitarny. Miał się składać z czterech toalet dostępnych z otwartego balkonu. Pozostałe zabudowania są parterowe. Prostopadło usytuowana do remiz stajnia ze stanowiskami dla 12 koni z przylegającą do niej kuźnią oraz domykająca zamknięty dziedziniec szopa na wozy robocze, łodzie i skład opału wraz z wznoszącą się nad nią wieżą do ćwiczeń, czyli tzw. wspinalnią.

Każdy z projektantów zastosował również odmienne rozwiązania dotyczące stylistyki projektowanych budynków. Najwyższym kunsztem w tym względzie wykazał się niewątpliwie Władysław Rausz. Symetryczna elewacja z silnie podkreśloną osią kompozycyjną oraz wyważonym w proporcjach układem dekoracji sprawia, że projektowana strażnica pożarna miała stać się obiektem reprezentacyjnym i mogłaby być niewątpliwą ozdobą w krajobrazie Podgórze. Projekt Stanisława Świerzyńskiego to poprawna w swoich założeniach kompozycyjnych praca, która jednak nadaje budynkowi charakter obiektu użytkowego, o niezbyt wyszukany wyrazie plastycznym. Tak zaprojektowany budynek nie wyróżniałby się zatem szczególnym pięknem, ale niewątpliwie w sposób harmonijny dopasował się do wyglądu ówczesnego Podgórze. Najgorzej prezentują się praca Serkowskiego. Nieco komiczna w swoim wyrazie, infantylna w sposobie budowania formy. Najbardziej widoczne jest to w formie jaką nadał drewnianej „spinalni” z posterunkiem obserwacyjnym na szczycie. Element ten nie dość, że ma silnie zaburzone proporcje, to jeszcze bardziej przypomina bajkową wież strażniczą niż realną budowlę. Kolejnym wątpliwym elementem, psującym plastyczny wyraz całości, są bramy wjazdowe do remiz. Nie wiedzieć czemu, nadano im tak rozbudowaną formę plastyczną. Wszak są one niejako tylnymi wejściami. Generalnie tych wpadek jest więcej (np. ołówkowate w swoich proporcjach wieżyczki zdobiące narożne pilastry), co powoduje, że mamy do czynienia z obiektem, który raczej nie byłby ozdobą Podgórze.

Zatem z mojego punktu widzenia spośród powyższych projektów do realizacji najbardziej nadawała się praca konkursowa zaproponowana przez Stanisława Świerzyńskiego. Jego siła tkwi w prostocie rozwiązań stylistycznych oraz bardzo dobrym rozwiązaniu remiz na sprzęt gaśniczy i kondygnacji mieszkalno-koszarowej. Niewątpliwą zaletą jest też jasno wyznaczone miejsce pod późniejszą ewentualną rozbudowę strażnicy. Jak jednak wiadomo, żaden z projektów nie doczekał się realizacji.

Mimo że konkurs nie przyniósł spodziewanego rozwiązania, przedstawione prace stanowią istotny materiał w badaniach nad rozwojem polskiego budownictwa pożarniczego. Pamiętać bowiem należy, że powstały one w czasach, w których brak było sprawdzonych rozwiązań, mogących posłużyć za wzór do naśladowania. Brakowało też stosownej literatury, która mogłaby pomóc projektantom w zapoznaniu się z dość złożoną i skomplikowaną materią, jaką było i jest projektowanie strażnicy pożarnej. Najstarsza znana mi publikacja książkowa na ten temat to wydana w Niemczech broszura Grundsätze für die Erbauung von Feuerwachen z 1910 roku.

■ Robert Gawęł - Muzeum Krakowa/Muzeum Podgórze

■ fot. Archiwum Narodowe w Krakowie

HISTORIA MIEJSCA, W KTÓRYM DZIŚ STOI MOCAK

W miejscu gdzie dziś stoi MOCAK pierwotnie znajdowała się fabryka Przemysłu Towarów Żelaznych L. Korngolda i J. Rosnera. Później powstała tu Fabryka WYROBÓW ŻELAZNYCH JANA GÓRECIEGO. Rozpoczęła ona działalność w 1890 r. i produkowała drut, siatki ogrodzeniowe i konstrukcje stalowe. W 1913 r. zatrudniała 217 osób, a w 1919 r. została przekształcona w spółkę akcyjną. Do jej dalszego rozwoju przyczyniły się liczne zamówienia dla wojska oraz fakt iż jeden z współwłaścicieli, inż. Władysław Kucharski, został w 1923 r. ministrem przemysłu i handlu, a potem także skarbu. On też na początku lat 20. XX w. stał się jedynym właścicielem owej firmy, która jednak splajtowała dziesięć lat później.

Dziełem Fabryki Góreckiego są liczne wyroby najwyższej klasy kowalstwa artystycznego, takie jak: ozdobna brama prowadząca na krakowską Skałkę, słynna zaprojektowana przez St. Wyspiańskiego, poręcz w kształcie liści i kwiatów kasztanowca z klatki schodowej w Domu Lekarskim przy ul. Radziwiłłowskiej czy Krzyż na Giewoncie.

Następnie tereny te przejęli żydowscy przemysłowcy: J. Kohn, W. Głajtman oraz M. Gutman, którzy bankrutując po zaledwie dwóch latach działalności, w czerwcu 1939 r., zapewne nie przypuszczali, że ich zakład stanie się w przyszłości jedną z najsłynniejszych fabryk, i to nie tylko na Zabłociu, lecz także na świecie. Oczywiście, nie była to zasługa produkcji, lecz wspomnianego filmu Stevena Spiberga pt. „Lista Schindlera”, którego akcja toczyła się właśnie tutaj. To bowiem, co dziś popularnie nazywa się Fabryką Schindlera, tak naprawdę było Pierwszą Małopolską Fabryką Naczyni Emaliowanych i WYROBÓW BLASZANYCH „REKORD”. Firma ta powstała w 1937 r. i pierwotnie mieściła się przy ul. Romanowicza, wykorzystując dawne zabudowania zakładów Góreckiego. Prosperowała dość dobrze, ale tuż przed drugą wojną została postawiona w stan upadłości. Już w listopadzie 1939 r. przejął ją niemiecki przedsiębiorca Oskar Schindler. Wyjed-

nawszy u sadystycznego komendanta obozu koncentracyjnego w Płaszowie, Amona Goetza, możliwość utworzenia w tym miejscu podobozu, mógł on przenieść tu część więźniów z macierzystego obozu, czym uratował im życie. Pod koniec wojny udało mu się 1100 spośród nich przenieść do Brunnlitz na Morawach. Byli to głównie więźniowie pochodzenia żydowskiego, przy czym warto zaznaczyć, że nie tylko Schindler ratował im życie. Podobnie postępowali niemieccy właściciele firm; Madrish i Optima, a także Polak, inż. Chmielewski, nadzorujący ważną dla Niemców Fabrykę Baraków. Po wojnie teren dawnej Fabryki Emalii został przekazany firmie „Telpod”, która w okresie PRL produkowała tu różne akcesoria i podzespoły radiofoniczne.

Dziś w miejscu dawnych hal zakładu Góreckiego mieści się MOCAK. Zaś w wzniesionym za czasów fabryki emalii „Rekord” gmachu przy ul. Lipowej 4 ma swoją siedzibę oddział Muzeum Historycznego Miasta Krakowa „Fabryka Emalii Oskara Schindlera”.

ZABŁOCIE WCZORAJ I DZIŚ

Okolice MOCAK-u mogą zaskoczyć kogoś, komu Kraków kojarzy się tylko z kulturą i majestatycznymi zabytkami. Bo choć

jest to zaledwie 2 km od Rynku Głównego, miejsce to, zwane Zabłociem, przez ponad 600 lat stanowiło przemysłowe zaplecze miasta. W czasach PRL-u, gdy względy ideologiczne przeważały nad praktycznymi, nadal istniały tu liczne zakłady, niekiedy z wyposażeniem z lat 30. XX w. Brak połączeń mostowych i wola polityczna rządzących sprawiała, że na terenach wymarzonych pod budownictwo mieszkaniowe pracowały fabryki, a garbarnie funkcjonowały tuż obok fabryk czekolady i wytwórni perfum. Niewiele osób zapuszczało się w te rejony, bo jeszcze w latach 90. XX w. były to tereny silnie zdegradowane. Dziś 17 hektarów ziemi położonych w tak atrakcyjnej części Krakowa budzi coraz większe zainteresowania inwestorów i Zabłocie powoli przekształca się w ekskluzywną dzielnicę muzeów, klubów, uczelni i apartamentowców. Niedawno pojawił się tu jeszcze nowoczesny Most Kotlarski i szybki tramwaj, który zapewnia błyskawiczny dojazd do centrum. Wskutek tego industrialny charakter tego miejsca odchodzi w niepamięć w takim tempie, że dziś musimy walczyć o zachowanie niektórych przemysłowych obiektów ze względu na ich wartość zabytkową lub estetyczną.

Historia Zabłocia jest bardzo interesująca, choć rozgrywała się gdzieś na marginesie wielkich wydarzeń znanych z podręczników. W czasach I Rzeczypospolitej ta część Krakowa, dziś wchodząca w skład dzielnicy Podgórze, należała do Kazimierza – osobnego podówczas miasta, bardzo dbającego o swoją niezależność i rozległe włości. Z czternastowiecznego przywileju króla Kazimierza Wielkiego wiemy, iż lokując miasto nazwane swoim imieniem, obdarował je terenami położonymi „za błotem”, czyli za rozlewiskami Wisły oraz Janową Wolą. Wtedy też zaczęto tu składować przywożoną z Wieliczki sól, którą następnie spławiano Wisłą. Dziś pamiątką po tamtych czasach są jedynie nazwy ulic: Solna i Port Solny.

Ze składów solnych, które tu niegdyś stały, ocalał jeden, zbudowany prawdopodobnie w 1785 r. W późniejszych czasach przebudowano go na koszary, dzieląc dawne hale na mniejsze pomieszczenia, dlatego w austriackich dokumentach występuje on jako „Koszary Solne”. Warto tu zauważyć, tym bardziej, że właśnie tutaj znajdowała się baza oddziału Armii Krajowej, który 18 sierpnia 1946 r. dokonał jednej z najśmielszych akcji partyzanckich w powojennych dziejach Krakowa – rozbił znajdujące się w centrum miasta więzienie św. Michała (dziś Muzeum Archeologiczne) i uwolnił stamtąd 50 żołnierzy podziemnych sił zbrojnych.

Od średniowiecza kopalnie soli w Bochni i Wieliczce były jednym z największych zakładów przemysłowych Europy. Oprócz szybów i różnego rodzaju firm pomocniczych posiadały np. darmowe stołówki dla górników, ponadto liczne składy rozrzucone po całej Polsce, własną flotyllę tratw i barkasów oraz niezliczone wozy transportowe, którymi król – zgodnie z nadanymi przywilejami – dostarczał sól dla szlachty. Był to więc rodzaj holdingu i to jednego z największych w Europie. Dawał on też olbrzymie dochody i niejedną pałac czy kościół w Polsce zawdzięcza swoje finansowanie właśnie wielickim Żupom Solnym (w tym – budowlom na Wawelu).

Sól była przywożona do tutejszych składów istniejącą do dziś drogą, która wiedzie do Wieliczki, a potem dalej, do Bochni i Tarnowa. W drugą zaś stronę jeździli... turyści. Kopalnia była bowiem tak wielką atrakcją, że zwiedzali ją nawet Johann Wolfgang Goethe i Fryderyk Chopin, którzy na pewno podróżowali tą drogą. Musiał też jechać nią Honoriusz Balzak z wizytą do pani Eweliny Hańskiej oczekującej go w Berdyczowie.

Była to także ważna droga handlowa do Lwowa, o czym przypomina nazwa ul. Lwowskiej, przy której stała niegdyś rogatka miejska. Dziś nazwa tej ulicy znana jest z faktu, że zachował się tu fragment oryginalnego muru getta z okresu okupacji. Niedaleko stąd mieszkał Roman Polański, który przebywał podczas okupacji w krakowskim getcie wraz ze swoim ojcem, Mojżeszem Lieblingiem. Inny fragment muru getta znajduje się niedaleko stąd, przy pobliskiej szkole.

Pamiętką po owym szlaku tranzytowym są zajazdy przy ul. B. Limanowskiego, wystawione przez Austriaków w XVIII w. Jeden z nich – noszący miano „Pod św. Benedyktem” – to wyjątkowe miejsce. Tu właśnie 31 października 1918 r. rozpoczęła się akcja wyzwolenia Krakowa po 123 latach zaborów, o czym przypomina stosowna tablica. Warto też dodać, że w czasach holocaustu właśnie w tym miejscu kończyła się Specjalna Dzielnica Żydowska, czyli getto. W tym miejscu przerywamy pierwszą część spaceru i podróży do przeszłości, by powrócić na Zabłocie w kolejnym numerze.

■ Radny Dzielnicy XIII Maciej Mieźian

stwórz *historię* swojego miasta!

10-lecie budżetu obywatelskiego Miasta Krakowa

16.09.2023 Zalew Bagry (od ul. Koziej)

11:00 Familijny program muzyczny
dla dzieci „Witajcie w naszej bajce”

16:30 Występ taneczny
dzieci z Kozłówka

12:00 Koncert „Natchnienia”
w wykonaniu Julii Dąbrowskiej -
tegorocznej laureatki nagrody
publiczności w The Voice Kids

16:40 Przemówienie I Zastępcy PMK
Andrzeja Kuliga

Rozdanie pamiątkowych nagród

13:00 Koncert „Karuzela” w wykonaniu
Małgorzaty Szybisty.

W programie piosenki z repertu-
aru A. Osieckiej, I. Jareckiej,
A. Jantar, Z. Wodeckiego

17:10 Dzieci z Rajskiej Szkoły
im. Z. Wodeckiego

Koncert „Piosenki Zbigniewa
Wodeckiego” w wykonaniu
Michała Matuszewskiego

14:00 Koncert zespołu
„Kurtyna Siemiradzkiego”

18:00 Koncert zespołu
„Latające Talerze”

15:30 Spektakl Teatru Otwartego
„7 legend Krakowa
smok opowiada” wraz
z konkursami dla dzieci

jubileuszowe *atrakcje*

- Warsztaty z gliny
- Pstryczek Elektryczek - warsztaty z elektroniki
- Butonowe szaleństwo - dzieci samodzielnie rysują wzór, który umieszczamy na butonie lub magnesie.
- Balonowe zwierzaki
- Malowanie twarzy
- Warsztaty stolarskie - prowadzenie Maciej Pierzchała
- Warsztaty eko - prowadzenie Krystyna Drożdżowska
- Malowanie twarzy - Panie ze Szkoły Rajskiej
- Animacje dla dzieci i młodzieży technika quilling i makrama
- Fotobudka selfie 360
- Ściana wspinaczkowa
- Wóz strażacki
- Kula wodna
- I Ty możesz być wielki - bieg plenerowy dla dzieci - godz. 16.00-17.00

